

Concluziile conferinței de drept european

Noutăți în dreptul Uniunii Europene - ediția a VI-a

13 iunie

Facultatea de Drept, Universitatea din București

În contextul politico-economic din ultimii ani, dreptul Uniunii Europene a devenit un instrument indispensabil fiecărui jurist. Această "nouă ordine juridică de drept internațional" (CJCE, cauza Van Gend en Loos) se întâlnește în domenii din cele mai variate, reglementând nu numai aspecte de drept constituțional sau cu privire la instituții ale statelor membre, dar și aspecte ce țin de viața economică a operatorilor de pe piața unică: arbitrajul investițiilor, guvernanta corporatistă, transferul de întreprindere și protecția consumatorului.

Ajunsă la a șasea ediție, conferința "**Noutăți în dreptul Uniunii Europene**", organizată de societatea civilă de avocați STOICA & Asociații, în parteneriat cu Facultatea de Drept a Universității București și Colegiul Juridic Franco - Român de Studii Europene, s-a desfășurat anul acesta pe data de 13 iunie, în Sala Constantin Stoicescu a Facultății de Drept, Universitatea din București. Conferința a fost organizată în cadrul Sezonului România-Franța 2019 și s-a bucurat de sprijinul CursdeGuvernare.ro, Juridice.ro, Camera de Comerț Americană din România (AmCham), Camera de Comerț Româno - Britanică (BRCC), Camera de Comerț Româno - Germană (AHK România), Asociația ASEMER - Asociación de Empresas Españolas en Rumanía (Asociația Firmelor Spaniole din Romania ASEMER), Camera de Comerț Italiană pentru România.

Îmbinând noutățile dreptului Uniunii Europene cu provocările concrete cu care se confruntă practicienii dreptului din România și din restul Europei, conferința a oferit celor peste 100 de participanți - magistrați, avocați, consilieri juridici din companii autohtone și străine și din instituțiile publice, cadre didactice din învățământul superior - expresia solidarității manifestate pe două planuri: între universul juridic român și cel francez, pe de o parte, și între lumea academică și practicienii dreptului, pe de altă parte.

Conferința a debutat cu un cuvânt introductiv din partea **Prof. Univ. Dr. Flavius-Antoni BAIAS** (Decanul Facultății de Drept, Universitatea din București). În continuare, **Dr. Cristiana I. STOICA** (Partener fondator, STOICA & Asociații; membru al Curții Internaționale de Arbitraj ICC) a mulțumit Facultății de Drept, precum și Colegiului Juridic Franco-Român de studii europene pentru susținerea pe care au oferit-o de fiecare dată acestei conferințe, susținere fără de care acest eveniment nu ar fi putut să se impună în lumea dreptului românesc și nici să își atingă dezideratul de continuitate.

Prin discursul său, **Prof. Em. Dr. Vlad CONSTANTINESCO** (Université de Strasbourg) a realizat o analiză a raportului dintre sistemul de drept al Uniunii Europene și dreptul constituțional al statelor membre, stârnind interesul participanților printr-o viziune practică și aplecată asupra jurisprudenței recente a Curții de Justiție a Uniunii Europene și a jurisdicțiilor constituționale naționale. Dl. Prof. Em. Dr. Vlad Constantinesco a pledat asupra binomului identitate națională - prevalența dreptului Uniunii Europene, amintind, în acest sens, funcțiile identității naționale, respectiv identitatea națională ca vector de solicitare a unei derogări de la regulile Uniunii și identitatea națională ca pasarelă între sisteme juridice diferite. În lipsa unei corelări între aceste sisteme juridice diferite, ne

putem regăsi într-un impas ierarhic determinat, pe o parte, de supremația constituției statelor membre și, pe de altă parte, de prevalența dreptului Uniunii. În opinia d-lui Prof. Em. Dr. Vlad Constantinesco, acest conflict este însă soluționat chiar de CJUE care, prin jurisprudența sa, stabilește că unica soluție o constituie dialogul, iar un astfel de dialog este posibil grație normelor dreptului Uniunii care garantează identitatea națională.

În continuare, **Géraud SAJUST DE BERGUES D'ESCALUP** (Consilier de stat – Departamentul de contencios și departamentul de lucrări publice) a abordat un subiect sensibil, ce a generat discuții în spațiul european, respectiv *constatarea neîndeplinirii de către un stat membru a obligației de trimitere a întrebării preliminare de către o curte supremă la Curtea de Justiție a Uniunii Europene*. Prin hotărârea în cauza C-416/17, Comisia c. Franța (Hotărârea Accor), CJUE a stabilit că Conseil d'État (Consiliul de Stat, Franța) ar fi trebuit să sesizeze Curtea cu o întrebare preliminară în interpretarea dreptului Uniunii, pentru a stabili dacă era necesar să refuze să ia în considerare impozitarea suportată de o filială nerezidentă în ceea ce privește profiturile subiacente unor dividende redistribuite de o societate nerezidentă. Această hotărâre a generat o înăsprire a efectelor Hotărârii CILFIT, pronunțată în cauza 283/81, nefiind exclus ca pe viitor să ne confruntăm cu un număr ridicat de condamnări ale statelor membre pentru neîndeplinirea obligației prevăzute de art. 267 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.

Prof. Univ. Dr. Philippe MERLE (Université Paris 2 Panthéon-Assas) a abordat tema *dezvoltării guvernantei corporatiste în Europa*, printr-o pledoarie marcată atât de aspecte istorice, precum nașterea conceptului de “*corporate governance*”, cât și de chestiuni practice, de actualitate, prin discursul său aplecându-se asupra expansiunii continue a regulilor de guvernanță corporatistă. Această evoluție a guvernantei corporatiste s-a bazat, conform Prof. Univ. Dr. Merle, pe trei principii fundamentale: “*comply or explain*”, “*name and shame*” și “*say on pay*”. Finalmente, Prof. Univ. Dr. Philippe Merle a subliniat că, deși dintotdeauna s-a considerat că guvernanța corporatistă este inerentă societăților cotate la bursă, în prezent se pune problema adaptării codurilor de guvernanță corporatistă, astfel încât acestea să poată fi aplicate și de către societățile nelistate la bursă.

Prestația României la *Președinția Consiliului Uniunii Europene* a fost analizată în cadrul unei mese rotunde, moderată de către **Prof. Em. Dr. Vlad CONSTANTINESCO**. S-a analizat în ce măsură programul Președinției României a fost realizat și cum anume a reușit România să își atingă obiectivele propuse. **Prof. Univ. Dr. Valeriu STOICA** a considerat că Președinția la Consiliul Uniunii Europene a reprezentat în egală măsură o șansă, România reușind să își demonstreze competența din punct de vedere tehnic, dar și o neșansă, țara noastră eșuând să dea dovada unei reale competențe politice. Referitor la reușita României pe plan tehnic dl. **Cristian DIACONESCU** (Ambasador, fost Ministru de Externe al României și fost Ministru al Justiției) și dl. **Cătălin PREDOIU** (fost Ministru al Justiției, avocat) au fost de părere că aceasta a fost umbră de incapacitatea României de a fructifica oportunitatea pe care această Președinție i-a oferit-o. Într-un ton mai optimist, dl. **Armand GOȘU** (analist de politică externă) a afirmat că, în opinia mediului diplomatic extern, Președinția României la Consiliul Uniunii Europene a reprezentat un real succes. Finalmente, **Prof. Univ. Dr. Valeriu STOICA** a subliniat că România a dat dovadă de abilitate, reușind să gestioneze cu măiestrie ordinea de zi și proiectele cotidiene, însă, la finele celor șase luni de Președinției am fi putut să ne mândrim cu mai mult decât un bilanț pozitiv la nivel tehnic.

În continuare, avocații din cadrul societății civile de avocați STOICA & Asociații au dezbătut aspectele juridice ale *impactului dreptului european asupra arbitrajului investițiilor*, prezentare axată în principal pe efectele Hotărârii Achmea, pronunțată de către CJUE în cauza C-284/16. **Dr. Cristiana I. STOICA** a subliniat că această hotărâre, pronunțată în urma adresării unei întrebări preliminare de către Curtea Federală de Justiție din Germania, a reprezentat “o lovitură sub centură” pentru arbitraj în general, afirmându-se încă o dată incompatibilitatea dintre tratatele bilaterale de investiții și dreptul Uniunii Europene. **Andreea MICU** (avocat partener, STOICA & Asociații) a subliniat că, în concret, CJUE a atras atenția asupra faptului că, prin încheierea unui tratat bilateral de protejare a investițiilor, statele membre părți la acesta au instituit un mecanism de soluționare a litigiilor dintre

un investitor și un stat membru susceptibil să excludă soluționarea acestor litigii într-un mod care să garanteze deplina eficacitate a acestui drept. În plus, dat fiind că tribunalele arbitrale nu sunt considerate instanțe naționale, acestora nu le este permis nici să adreseze întrebări preliminare pentru a verifica dacă modalitatea lor de interpretare a dreptului Uniunii este corectă. Totuși, într-o notă mai optimistă, **Alin OPREA** (avocat, STOICA & Asociații) a amintit argumentele pentru care un tribunal arbitral ar trebui considerat instanță națională, argumente extrase chiar din jurisprudența Curții.

Anca Liana CARAIOLA-BUFTEA (avocat partener senior, STOICA & Asociații) a analizat *Directiva 2001/23/CE în lumina jurisprudenței CJUE*, abordând, în acest sens, *recentele extinderi jurisprudențiale ale noțiunii de transfer de întreprindere*. În cadrul discursului său, dna. av. Caraiola-Buftea a prezentat instrumentele avute la îndemână de către actori, în cazul unui transfer de întreprindere, pentru a asigura finalitatea Directivei, și anume protecția lucrătorilor în caz de transfer de întreprindere. Plecând de la definiția noțiunii de transfer de întreprindere, prezentarea s-a aplecat asupra criteriului decisiv în funcție de care se stabilește dacă un transfer de întreprindere a operat, și anume criteriul menținerii identității unității.

Dragoș BOGDAN (avocat partener senior, STOICA & Asociații) și **Mircea Bogdan POPESCU** (avocat partener, STOICA & Asociații) au analizat *aspectele juridice și practice ale prescriptibilității în materia protecției consumatorilor*. Prezentarea a reprezentat o reflecție asupra conformității cu principiile juridice comunitare ale autonomiei procedurale, echivalenței și al efectivității a unui ansamblu procedural format dintr-o acțiune judiciară de drept comun, imprescriptibilă, prin care se urmărește constatarea caracterului abuziv al unor clauze în contracte încheiate cu consumatorii, și o acțiune judiciară de drept comun personală, prescriptibilă, prin care se urmărește înlăturarea efectelor oricăror obligații născute și executate în temeiul unei clauze constatate ca având caracter abuziv. Problematika este una actuală, în special în condițiile existenței unor contracte de credit care și-au încetat deja efectele la data formulării acțiunii judiciare privind constatarea caracterului abuziv al unor clauze cuprinse în structura acestora.

Ultima intervenție din cadrul conferinței a aparținut **Cosmin Constantin PINTILIE** (avocat, STOICA & Asociații) care a vorbit despre *consecințele intrării în vigoare a Regulamentului general privind protecția datelor (GDPR)*, dar și despre perspectivele în această materie. Prin discursul său, Cosmin Constantin Pintilie a realizat o radiografie a evoluției din ultimul an în domeniul protecției datelor, analizând impactul pe care Regulamentul general privind protecția datelor (nr. 2016/679) l-a avut în rândul cetățenilor europeni, precum și abordările pe care le-au avut autoritățile de supraveghere din statele Uniunii Europene. A doua parte a prezentării a fost dedicată jurisprudenței CJUE, dar și practicii instanțelor din România, fiind prezentat un studiu cu privire la modul în care instanțele au aplicat în cauzele naționale dispozițiile Regulamentului general privind protecția datelor. În concluzie, Cosmin Constantin Pintilie a subliniat că perioada care a trecut de la intrarea în vigoare a Regulamentului ar putea fi catalogată ca „un an de tranziție”, în care toate entitățile și persoanele implicate s-au acomodat cu mecanismele Regulamentului, în următorul an fiind așteptată o intensificare a activității autorităților de supraveghere, dar și o importantă dezvoltare a jurisprudenței CJUE.